

บทความ อ. ๒๐/๒๕๖๐

วีระเชษฐ์ จรรยากุล

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

โดนรื้อบ้านครับ !

เดี๋ยวนี้ราคาที่ดินแพงครับ ขยายบ้านมรดกให้บริษัทสร้างคอนโดตึกว่า ใครที่เช่าบ้านเป็นหลักเช่าอยู่ อยากให้อ่านเรื่องนี้ครับ จะทำอย่างไรดี

คุณอติตาได้มีหนังสือถึงสำนักงานเขตคลองเตย ขอข้อมูลข่าวสารสำเนาใบอนุญาตรื้อถอนบ้านเลขที่ ๑๔ เลขที่ ๑๖ และ ๑๖/๑ - ๒ เนื่องจากการรื้อถอนบ้านดังกล่าวคุณอติตาได้รับความเดือดร้อนไม่สามารถเข้าใช้ประโยชน์ในบ้านที่เช่า แต่สำนักงานเขตคลองเตยมีหนังสือแจ้งว่าได้ออกใบอนุญาตรื้อถอนถูกต้องให้แก่บริษัท เฟรแกรนท์ แต่ไม่สามารถให้เอกสารได้เนื่องจากมีข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลอยู่ด้วย คุณอติตาจึงมีหนังสือไปอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

ทั้งสองฝ่ายได้ชี้แจงสรุปความว่าคุณอติตาได้เช่าบ้านไม่มีเลขที่ในบริเวณบ้านเลขที่ ๑๖ ถนนสุขุมวิท ๑๒ ระยะเวลาเช่า ๓ ปี แต่สัญญาเช่ายังไม่ครบกำหนดเจ้าของบ้านแจ้งให้คุณอติต้าย้ายออกเพราะจะขายบ้านพร้อมที่ดินที่ให้เช่าให้บุคคลอื่น แต่ตกลงเรื่องเงินค่าชดเชยไม่ได้ คุณอติตาจึงไม่ยอมย้ายออก ต่อมาบริษัท เฟรแกรนท์ ซึ่งเป็นผู้ซื้อได้รื้อถอนบ้านที่คุณอติตาเช่าโดยไม่ได้รับความยินยอม ฝ่ายสำนักงานเขตคลองเตยชี้แจงว่าคุณอติตาไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับใบอนุญาตรื้อถอนอาคารเป็นเพียงผู้เช่าบ้านที่ถูกรื้อถอน และมีข้อพิพาทกับเจ้าของบ้านจึงไม่เป็นประโยชน์ต่อคุณอติตา สำหรับเอกสารอนุญาตให้รื้ออาคารนั้นมีข้อมูลชื่อบริษัท ชื่อกรรมการบริหาร วิศวกรผู้ควบคุม ส่วนเอกสารประกอบการขออนุญาตจะมีชื่อ ที่อยู่ของผู้ขออนุญาต โฉนดที่ดิน ทะเบียนบ้าน ฯลฯ การเปิดเผยจะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควรตามมาตรา ๑๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารพิจารณาแล้วเห็นว่า เอกสารอนุญาตให้รื้อถอนอาคารเลขที่ คล. ๙๙/๕๘ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ และเอกสารแผนภาพอาคารที่ได้รับอนุญาตให้รื้อถอนนั้นเป็นข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติงานตามปกติของหน่วยงานรัฐ ที่สำนักงานเขตต่างๆ ให้อนุญาตในเรื่องลักษณะนี้เดือนละหลายเรื่องเป็นปกติ สามารถเปิดเผยเพื่อตรวจสอบความโปร่งใสได้ และคุณอติตาได้รับผลกระทบจากการรื้อถอนบ้านจึงเป็นผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้อง การเปิดเผยจึงไม่รุกรานสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควร คณะกรรมการวินิจฉัยฯ จึงให้สำนักงานเขตคลองเตยเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอให้คุณอติตา

เรื่องนี้อ่านไปก็เห็นว่าผู้เช่าบ้านก็ใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ คุ่มแดดคุ่มฝนได้ครับ หากต้องการเอกสารใดไปใช้คุ้มครองสิทธิของตนเองแล้วไม่ได้ ขอให้ถึงคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการครับ เพราะ “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น” ติดต่อสำนักงานฯ ได้ที่ ๐ ๒๒๘๓ ๔๖๘๐ www.oic.go.th (ที่ สค ๒๙๕/๒๕๕๘)

ถูกเลิกจ้างก่อนหมดสัญญา

ระยะนี้มีข่าวผู้บริหารหน่วยงานอิสระ และผู้บริหารที่ทำงานในลักษณะทำสัญญาจ้างทำงาน กับหน่วยงานถูกบอกเลิกหรือให้ยุติการปฏิบัติงานก่อนครบสัญญาหลายหน่วยงาน ก็ต้องการใช้เอกสาร ไปเยียวยาตามกฎหมายอื่นกันไป

เรื่องนั้นะครับท่านอดีตเลขาธิการคุรุสภาได้มีหนังสือถึงประธานกรรมการคุรุสภา เพื่อขอสำเนา ข้อมูลข่าวสารรายงานการประชุมคณะกรรมการคุรุสภา ครั้งที่ ๖/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ พร้อมรับรอง สำเนาถูกต้อง แต่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภามีหนังสือแจ้งปฏิเสธโดยให้เหตุผลว่า การประชุมดังกล่าวเป็น ความเห็นหรือคำแนะนำภายในหน่วยงานของรัฐ และการประชุมดังกล่าวเป็นการประชุมลับ เอกสารที่ใช้ในการ ประชุมเป็นเอกสารลับทั้งสิ้น ท่านอดีตเลขาธิการคุรุสภาจึงมีหนังสืออุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสาร

ท่านอดีตเลขาธิการคุรุสภาในฐานะผู้อุทธรณ์ได้ชี้แจงว่า คณะกรรมการคุรุสภาได้มีมติบอกเลิกจ้าง โดยอ้างว่าคณะรักษาความสงบแห่งชาติมีคำสั่งให้ผู้อุทธรณ์หยุดปฏิบัติหน้าที่ไปก่อน เป็นเหตุให้ผู้อุทธรณ์ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มเวลาตามที่กำหนดในสัญญาจ้างเป็นเวลา ๔ ปี และต่อมากคณะกรรมการคุรุสภาได้มีการประชุมและมีมติบอกเลิกจ้างผู้อุทธรณ์ตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๘ ผู้อุทธรณ์จึงได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง และต้องการข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้ประกอบการฟ้องคดี ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาชี้แจงว่า เนื่องจากคำสั่ง คณะรักษาความสงบแห่งชาติทำให้ผู้อุทธรณ์ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มเวลาตามสัญญาจ้างในข้อ ๒ และ ประกอบกับสัญญาข้อ ๗ กำหนดว่านายจ้างมีสิทธิบอกเลิกจ้างเมื่อใดก็ได้ โดยแจ้งให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร ไม่น้อยกว่า ๓ เดือน เมื่อได้พิจารณาเอกสารตามคำขอแล้วเห็นว่ารายงานการประชุมดังกล่าวเป็นเอกสารลับและ เป็นการประชุมลับ แต่ก็ได้คัดลอกข้อความมติที่ประชุมแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบแล้ว

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารพิจารณาแล้วเห็นว่า รายงานการประชุม คณะกรรมการคุรุสภา ครั้งที่ ๖/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ เป็นข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป ของหน่วยงานรัฐ ในการบันทึกสรุปข้อเท็จจริงในการประชุมและมติที่ประชุม ไม่ใช่ความเห็นหรือคำแนะนำ ของเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๕ (๓) แม้จะกำหนดขึ้นความลับไว้ก็ไม่ตัดอำนาจคณะกรรมการวินิจฉัยฯ ที่จะวินิจฉัย ให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้ จึงวินิจฉัยฯ ให้สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้อดีตเลขาธิการคุรุสภา

ประชาชนธรรมดา หรือผู้บริหารที่ใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้เท่าเทียมกันครับ หากต้องการข้อมูลข่าวสารของราชการไปใช้คุ้มครองสิทธิของตนเองแล้วไม่ได้ ขอให้รีบถึง คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการครับ เพราะ “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น” ติดต่อเพิ่มเติมได้ที่ ๐ ๒๒๘๓ ๔๖๗๘ www.oic.go.th (ที่ สค ๒๗๖/๒๕๕๘)

ขอข้อมูลข่าวสารการสอบสวนข้อเท็จจริง

เรื่องลักษณะนี้มีความจำเป็นต้องเสนอให้ทราบเป็นระยะครับ เนื่องจากมีเรื่องอุทธรณ์ประเด็นนี้อยู่มากเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงไปก็เป็นเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง และจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องที่อาจพึงได้อ่านบทความนี้

นางตุ๊กตาเป็นพนักงานส่วนตำบลแห่งหนึ่งมีหนังสือขอสำเนาการสอบข้อเท็จจริงเพื่อใช้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยรวม ๔ รายการ เช่น บันทึกการร้องเรียนเรื่องกู้ยืมเงิน บันทึกเรื่องการรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา รายงานการสอบข้อเท็จจริง และหนังสือชี้แจงของนางตุ๊กตา แต่องค์การบริหารส่วนตำบลมีหนังสือแจ้งปฏิเสธโดยให้เหตุผลว่า เป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล นางตุ๊กตาจึงมีหนังสืออุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารพิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วปรากฏว่านางตุ๊กตาถูกร้องเรียนจากครูผู้ดูแลเด็กว่าได้กู้ยืมเงินด้วยวาจา ไม่มีการทำสัญญาและไม่ส่งคืนเงินที่กู้ให้กับผู้กู้บ้างราย โดยอ้างว่านำไปใช้จ่ายและมอบให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อขอปฏิบัติงานที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ต่อไป ซึ่งหน่วยงานได้สอบถามเรื่องราวและทำบันทึกเรื่องร้องเรียนไว้ และอีกกรณีหนึ่ง นางตุ๊กตาได้ลาพักหลายครั้งทั้งส่งใบลาและไม่ส่งใบลา โดยอ้างว่าต้องดูแลมารดาที่ป่วย เมื่อไปเยี่ยมที่บ้านพบว่ามารดาไม่ได้เจ็บป่วยจริง เห็นว่ามีพฤติกรรมรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา หลีกเลี่ยงการปฏิบัติหน้าที่ราชการ จึงตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง กรณีนางตุ๊กตาประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการเรื่องกู้ยืมเงินและรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา โดยตัดเงินเดือน ๕ % เป็นเวลา ๓ เดือน เหตุผลที่ปฏิเสธการเปิดเผยเอกสารเนื่องจากเห็นว่า ในเอกสารมีชื่อบุคคลอื่นที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้าง มีข้อมูลการสอบสวนพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารพิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องนี้กระบวนการสอบข้อเท็จจริงและการลงโทษทางวินัยเสร็จสิ้นแล้ว การเปิดเผยไม่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพตามมาตรา ๑๕ (๒) ประกอบกับนางตุ๊กตาเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง สำหรับข้อมูลข่าวสารบันทึกการให้ถ้อยคำพยานบุคคลในประเด็นการกู้ยืมเงิน การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าวอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยตามมาตรา ๑๕ (๔) เมื่อพิจารณาถึงการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ ประโยชน์สาธารณะ และประโยชน์ของเอกชนแล้ว จึงวินิจฉัยฯ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้นางตุ๊กตาทั้ง ๔ รายการ โดยให้ปกปิดชื่อ นามสกุล ที่อยู่ ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลและข้อความที่จะทราบได้ว่าผู้ใดเป็นพยาน

ข้อมูลข่าวสารของราชการใช้สิทธิขอได้ทุกคนครับ กรรมการวินิจฉัยฯ จะพิจารณาเฉพาะว่าข้อมูลข่าวสารตามอุทธรณ์เปิดเผยได้หรือไม่เท่านั้น ใครคิดใคร่ถูกก็เอาเอกสารไปใช้สิทธิตามกฎหมายอื่นต่อไป มีข้อสงสัยติดต่อหาหรือได้ที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ๐ ๒๒๘๓ ๔๖๘๐ www.oic.go.th "ไม่ได้ข้อมูลที่ขอ บอก สขร. นะครับ"

ข้อมูลที่ส่งให้ศาล...เปิดเผยได้หรือไม่

มีเรื่องหรือไปที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเรื่องจัดซื้อจัดจ้างอยู่เรื่อย ๆ ครับ เมื่อหรือไปคณะกรรมการ ฯ ก็ตอบให้ทุกครั้ง เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ

สำนักงานเทศบาลตำบลโนนสุวรรณ ได้จัดซื้อจัดจ้างโครงการก่อสร้างระบบผลิตประปาเทศบาล ปรากฏว่าคุณสัมโอได้เป็นหนึ่งในผู้เข้าร่วมเสนอราคาโครงการนี้ด้วย แต่ไม่ทราบเป็นมาเป็นไปอย่างไรได้มีการฟ้อง คุณสัมโอต่อศาลจังหวัดนางรอง คุณสัมโอจึงมีหนังสือถึงสำนักงานเทศบาลตำบลโนนสุวรรณขอถ่ายสำเนาเอกสาร และรับรองสำเนาเอกสารโครงการก่อสร้างระบบผลิตประปาเทศบาลดังกล่าว จำนวน ๘ รายการ ได้แก่ ประกาศ จัดซื้อจัดจ้าง แบบแปลนก่อสร้าง บัญชีรายการผู้ซื้อแบบ บัญชีรายการผู้ยื่นของเสนอราคา ผลการพิจารณา สัญญาจ้าง รายงานการควบคุมงานก่อสร้าง และฎีกาเบิกจ่ายเงินโครงการ สำนักงานเทศบาลตำบลโนนสุวรรณ มีหนังสือหรือว่า ๑) เอกสารดังกล่าวได้จัดส่งให้ศาลจังหวัดนางรองแล้ว ยังต้องคัดสำเนาให้คุณสัมโอหรือไม่ และ ๒) ข้อมูลข่าวสารนี้ไม่ต้องเปิดเผยตามมาตรา ๑๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

อธิบายอย่างนี้ครับ มาตรา ๑๕ (๒) การเปิดเผยจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ หรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับการฟ้องคดี การป้องกัน การปราบปราม การทดสอบ การตรวจสอบหรือการรู้แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารหรือไม่ก็ตาม เรื่องนี้แม้ข้อเท็จจริงสำนักงานเทศบาลตำบลโนนสุวรรณ ได้จัดส่งข้อมูลข่าวสารโครงการระบบผลิตประปาให้ศาลจังหวัดนางรองแล้ว แต่การขอข้อมูลข่าวสารของคุณสัมโอเป็นการใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ต่อหน่วยงานที่ครอบครองข้อมูลอยู่ ประกอบกับการจัดซื้อจัดจ้างโครงการเรื่องนี้เสร็จสิ้นแล้ว และข้อมูลข่าวสารนี้เป็นข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๙ ที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้อยู่แล้ว รวมทั้งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องเปิดเผยข้อมูลงบประมาณรายจ่ายประจำปี การจัดซื้อจัดจ้าง และสัญญาที่อนุมัติแล้วไว้ที่สำนักงาน และระบบสารสนเทศ ดังนั้น การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอของคุณสัมโอจึงไม่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ ฯ ตามมาตรา ๑๕ (๒)

เรื่องนี้เทศบาลฯ คงเกรงว่าจะละเมิดอำนาจศาลหรือไม่แหละครับ อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี แม้จะส่งเอกสารให้ศาลแล้ว แต่เทศบาลก็ต้องมีสำเนาเก็บไว้ก็ถ่ายสำเนานั้นให้คุณสัมโอพร้อมรับรองสำเนาถูกต้องได้ครับ มีข้อสงสัยติดต่อหรือได้ที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ๐ ๒๒๘๓ ๕๖๘๐ www.oic.go.th

“เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น”

(ทหาหรือ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๘)